

ภาคพหุวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ เรียนรู้ เรื่อง การปรับปรุงรายการ
วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น ของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้
วิชา หลักการบัญชีขั้นต้น รหัส 3521104 3(3-0-6)
เรื่อง การปรับปรุงรายการ

คำอธิบาย

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชี และการปรับปรุงรายการทางการบัญชี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการปรับปรุงรายการ
- นักศึกษาสามารถบันทึกรายการบัญชี ในการปรับปรุงรายการ ได้อย่างถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

- มีความเข้าใจใน การปรับปรุงบัญชี รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายตั้งจ่าย รายได้รับล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ค่าเสื่อมราคา ค่าตัดจำหน่าย ค่าหนี้สูญ หนี้สงสัยจะสูญ
- บันทึกรายปรับปรุงรายการทางบัญชีได้ถูกต้อง

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ใช้เวลาสอน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง สอนในวันศุกร์ที่ 16 ธันวาคม 2554 และ 23 ธันวาคม 2554

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
- ขั้นที่ 1 การนำเสนอความรู้ใหม่ (30 นาที)**
- ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้เวลาในการทดสอบ 20 นาที
 - อาจารย์อธิบายเนื้อหาให้นักศึกษาทราบ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ

ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย (1.30 ชั่วโมง)

- อาจารย์ทำการแบ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 5 คน โดยคละความสามารถ เก่ง 2 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน และให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม พร้อมเขียนชื่อแต่ละกลุ่มส่งอาจารย์ผู้สอน
- นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารับเนื้อหา จากอาจารย์ผู้สอน โดยแบ่งเนื้อหาของแต่ละกลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1 การปรับปรุงบัญชีรายได้ค้างรับ
- กลุ่มที่ 2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า
- กลุ่มที่ 3 ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ค่าเสื่อมราคา
- กลุ่มที่ 4 ค่าตัดจำหน่าย ค่าน้ำสูญ
- กลุ่มที่ 5 หนี้สงสัยจะสูญ

3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้รับเนื้อหาโดยทำการศึกษาและต้องส่งตัวแทนออกมาอธิบายให้เพื่อนฟัง ภายในห้อง
4. เมื่อนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการอธิบายเนื้อหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบ
5. อาจารย์ให้แต่ละกลุ่มส่งแบบทดสอบและทำการรวมคะแนนกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (30 นาที)

นักศึกษาแต่ละคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 20

ข้อ

ขั้นที่ 4 การคิดคะแนนความก้าวหน้า (30 นาที)

นำคะแนนแต่ละคนที่ทำแบบทดสอบได้รวมคะแนนเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม อาจารย์แจ้งให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 5 การจัดลำดับคะแนน (30 นาที)

จัดลำดับคะแนนเป็นที่ 1,2 และ 3 กลุ่มที่ได้ลำดับคะแนนที่ 1 ให้โบนัส 3 คะแนน เก็บสะสมคะแนนของกลุ่มแต่ละกลุ่มไว้ในแบบบันทึก การสะสมคะแนนเป็นกลุ่ม แล้วนำคะแนนแต่ละกลุ่มมารวมกัน กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดเป็นกลุ่มชนะ และให้รางวัล

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ใบงาน

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มระหว่างเรียน
2. ตรวจสอบการทำแบบทดสอบอย่างถูกต้อง

เครื่องมือการวัดผลและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มระหว่างกัน
2. แบบบันทึกคะแนนการทำแบบทดสอบอย่างถูกต้อง

เกณฑ์การวัดผลและการประเมินผล

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลจะต้องได้ร้อยละ 80 ขึ้นไป ทุกรายการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกผลหลังการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/ อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ / แก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้สอน

(นายเกรียงไกร นามมัย)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม

เลขที่	ชื่อ - สกุล	รายการ							ผลการประเมิน	
		ความต้องการอาหาร	การรับประทานอาหาร	ความต้องรับประทานอาหาร	หัวเร้นสตรีทั้งหมด	ความต้องการอาหาร	รวม			
		2	2	2	2	2	10	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
1	นางสาวกิตติญา รัตทองได้	2	2	2	2	1	9	✓		
2	นางสาววัญญา สุทธิเกท	2	2	2	2	1	9	✓		
3	นางสาวจิราวดี โอบอิวัน	2	2	2	2	1	9	✓		
4	นางสาวจันทร์ทิพย์ แก้วหวานาม	2	1	2	2	1	8	✓		
5	นางสาวจิราพร นันทีอชา	2	2	2	2	1	9	✓		
6	นางสาวจุฑามาศ วงศ์ม้าต	2	1	2	2	1	8	✓		
7	นางสาวชนกพร มะเลศ	2	2	2	2	1	9	✓		
8	นางสาวชิดชัย พึ่งรัตน์	2	2	2	2	2	10	✓		
9	นางสาวขัญดา พลเพชร	2	1	2	2	1	8	✓		
10	นางสาวทิพวรรณ ภูมายาง	2	2	2	2	1	9	✓		
11	นางสาวธีรพร นาทองถาย	2	2	2	2	1	9	✓		
12	นางสาวนภาวรรณ บุตรพรอม	2	2	2	2	2	10	✓		
13	นางสาวนันทพร เว็ปปี้	2	1	2	2	1	8	✓		
14	นางสาวประภัสสร ไชยแสง	2	2	2	2	1	9	✓		
15	นางสาวปริญญา สะแบงบาล	2	2	2	2	2	10	✓		
16	นางสาวปิยะดา ณมัค	2	1	2	2	1	8	✓		
17	นางสาวพรประภา อินทนนท์	2	2	2	2	2	10	✓		
18	นางสาวพัชรี พิมพาสีดา	2	1	2	2	1	8	✓		
19	นางสาวภาวิณี ผลพาเลิศ	2	1	2	2	1	8	✓		
20	นางสาวมิลลัน วงศ์	2	2	2	2	1	9	✓		
21	นางสาวมะลิ บุญคุ้ม	2	2	2	2	1	9	✓		
22	นางสาวยุการดี ศรีลักษณ์	2	2	2	2	1	9	✓		
23	นางสาววิวารณ์ ดวงจันทร์	2	2	2	2	1	9	✓		

เลขที่	ชื่อ – สกุล	รายการ							ผลการประเมิน	
		ความต้องการของครู	การดำเนินการตามที่ต้องการ	ความต้องการของครูที่ได้รับการสนับสนุน	พัฒนาการสอน	ประเมินครูผู้สอน	คะแนน	จำนวนครั้งที่ประเมิน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
24	นางสาวรัตติยากร ประวันเต	2	1	2	2	1	8	✓		
25	นางสาวไกษมล พรมหมาลีศ	2	2	2	2	2	10	✓		
26	นางสาวนนตรนภา นามมูลน้อย	2	2	2	2	2	10	✓		
27	นางสาวเบญจพร ดอนเหม็นทุ่ม	2	1	2	2	1	8	✓		
28	นางสาวเปรมจิต ໂຄວິງ	2	1	2	2	1	8	✓		
29	นางสาวเพ็ญนภา เย่มพิลา	2	1	2	2	1	8	✓		
30	นางสาวเยาวภา ສີທຶນສຳ	2	2	2	2	1	9	✓		
31	นางสาวเรืองศรี อัญสุรี	2	2	2	2	2	10	✓		
32	นายกิตติพัฒน์ อุตติ	2	2	1	2	2	9	✓		
33	นายณัฐพล มีส่อง	2	2	2	2	1	9	✓		
34	นายณัฐวุฒิ การร้อย	2	2	2	2	2	10	✓		
35	นายชัชวาลย์ อันทะปัญญา	2	2	2	2	2	10	✓		
36	นายนิรัตน์ พลหน่องคุณ	2	1	2	2	2	9	✓		
37	นายปฏิพลด หล้ามาชน	2	2	2	2	1	9	✓		
38	นายภาณุพงศ์ พลอาสา	2	2	2	1	1	8	✓		
39	นายภานุมาศ จุลศรี	2	2	2	2	2	10	✓		
40	นายไชยา ทองเพ็ง	1	2	2	2	2	9	✓		
41	นางสาวอุไร สินธุบัว	2	2	2	2	2	10	✓		
42	นางสาวนุศรา พิเมย	1	2	2	2	2	10	✓		

ผู้ประเมิน

อาจารย์

นักศึกษา

ลงชื่อ.....

(นายเกรียงไกร นามนัย)

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการให้คะแนนกลุ่ม

1. ความถูกต้องของเนื้อหา	(2 คะแนน)
ปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วน	2 คะแนน
ปฏิบัติตามเนื้อหาผิด 1-2 ข้อ	1 คะแนน
2. การนำเสนอสื่อ	(2 คะแนน)
นำเสนอได้ถูกต้องชัดเจนตามเนื้อหา	2 คะแนน
นำเสนอไม่ชัดเจน 1-2 เรื่อง	1 คะแนน
3. มีความคิดสร้างสรรค์	(2 คะแนน)
มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม	2 คะแนน
มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมบางเนื้อหา	1 คะแนน
4. ทำงานเสร็จทันเวลา	(2 คะแนน)
ทำงานเสร็จทันเวลากำหนด	2 คะแนน
ทำงานไม่ทันเวลาซักกว่า 5 นาที	1 คะแนน
5. สมาชิกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็น	(2 คะแนน)
สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น	2 คะแนน
สมาชิกกลุ่มไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น 1 คน	1 คะแนน

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
วิชาหลักการบัญชีขั้นต้น เรื่อง การปรับปรุงรายการ**

คำสั่ง : ข้อสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ ให้ทำทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ในกรณีขายสินค้าที่เกิดขึ้น “ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง” มีหลักการรับรู้อย่างไร

- ก. ถ้าผู้ขายเป็นคนรับผิดชอบจะบันทึกเป็น “ค่าใช้จ่ายในการขาย”
- ข. ถ้าผู้ขายเป็นคนรับผิดชอบจะบันทึกเป็น “ต้นทุน”
- ค. ถ้าผู้ซื้อเป็นคนรับผิดชอบจะบันทึกเป็น “ค่าใช้จ่ายในการขาย”
- ง. ถ้าผู้ซื้อเป็นคนรับผิดชอบจะบันทึกเป็น “ต้นทุน”
- จ. ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ง.

2. F.O.B. Destination เป็นค่าขนส่งที่บุคคลใดเป็นคนรับผิดชอบ

- ก. ผู้ซื้อ
- ข. ผู้ขาย
- ค. ผู้ประกอบการ
- ง. ผู้แทน
- จ. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

3. ถ้าร้านค้าตั้งราคาสินค้า 1,500 บาท ลดให้ 10 % จะบันทึกสินค้าที่ขายอย่างไร

- ก. ขาย 1,500 บาท
- ข. ขาย 1,650 บาท
- ค. ขาย 1,350 บาท
- ง. ส่วนลดจ่าย 150 บาท
- จ. ส่วนลดจ่าย 350 บาท

4. กิจการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ 2,000 บาทตามเงื่อนไข 3/10,n/90 จะบันทึกบัญชีอย่างไร

- ก. ซื้อ 2,000 บาท
- ข. ซื้อ 1,940 บาท
- ค. ซื้อ 2,060 บาท
- ง. ส่วนลดรับ 60 บาท
- จ. ส่วนลดรับ 40 บาท

5. 1/10 E.O.M, n/60 หมายถึงข้อใด

- ก. กำหนดชำระภายใน 60 วัน ถ้าชำระภายใน 10 วันของเดือนซึ่งจะได้ส่วนลด 1 %
- ข. กำหนดชำระภายใน 60 วัน ถ้าชำระภายใน 10 วันของเดือนขายจะได้ส่วนลด 1 %
- ค. กำหนดชำระภายใน 60 วัน ถ้าชำระภายใน 1 วันของเดือนซึ่งจะได้ส่วนลด 10 %
- ง. กำหนดชำระภายใน 60 วัน ถ้าชำระภายใน 10 วันของเดือนถัดจากเดือนที่ซึ่งจะได้ส่วนลด 1 %
- จ. กำหนดชำระภายใน 60 วัน ถ้าชำระภายใน 10 วันของเดือนถัดจากเดือนที่ซึ่งจะได้ส่วนลด 10%

6. “ส่วนลดรับ” ที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายเกิดขึ้นจากการใด

- ก. ลูกหนี้นำเงินมาชำระภายในระยะเวลาที่ได้ส่วนลด
- ข. เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้
- ค. ผลต่างระหว่างราคาซื้อและราคาขาย
- ง. ลูกหนี้และเจ้าหนี้ยินยอมที่จะให้ส่วนลด
- จ. ผลต่างของเงินสดและเงินผ่อนชำระที่จ่ายแต่ละงวด

7. ระบบบัญชีสินค้าคงเหลือที่บันทึกแบบต่อเนื่อง มีลักษณะอย่างไร

- ก. สามารถทราบยอดต้นทุนของสินค้าตลอดระยะเวลา
- ข. บัญชีที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนสินค้าจะเปลี่ยนซึ่งเป็น สินค้า/สินค้าคงเหลือ
- ค. รายการ “รับคืนสินค้า” และ “ส่วนลดจ่าย” จะต้องเปลี่ยนซึ่งเป็น สินค้า/สินค้าคงเหลือ
- ง. ข้อ ก. และ ข. ยก
- จ. ข้อ ก. และ ข. และ ค. ยก

8. ในระบบสินค้าคงเหลือแบบใดที่ต้องปิดบัญชีสินค้าคงเหลือ

- ก. แบบต่อเนื่อง
- ข. แบบวันสิ้นงวด
- ค. แบบเข้าก่อนออกก่อน
- ง. แบบเข้าหลังออกก่อน
- จ. แบบถ้วนเฉลี่ย

9. วิธีการปิดบัญชีสินค้าคงเหลือข้อใดถูกต้อง

- ก. เดบิต สินค้าต้นงวด เครดิต ต้นทุนขาย
- ข. เดบิต สินค้าต้นงวด เครดิต กำไรขาดทุน

- ค. เดบิต ต้นทุนขาย เครดิต สินค้าปลายงวด
- ก. เดบิต กำไรขาดทุน เครดิต สินค้าปลายงวด
- จ. เดบิต สินค้าปลายงวด เครดิต ต้นทุนขาย

10. ในการซื้อสินค้าเป็นเงินเขื่อน 12,000 บาท ตามระบบ Perpetual Inventory System จะบันทึกบัญชีอย่างไร

- ก. เดบิต เงินสด 12,000
เครดิต ซื้อ 12,000
- ข. เดบิต ซื้อ 12,000
เครดิต เจ้าหนี้ 12,000
- ค. เดบิต สินค้า 12,000
เครดิต เจ้าหนี้ 12,000
- ง. เดบิต สินค้า 12,000
เครดิต เงินสด 12,000
- จ. เดบิต สินค้า 12,000
เครดิต ซื้อ 12,000

11. ถ้าจากข้อมูลในข้อ 11 ที่ผ่านมา กิจการเปลี่ยนมาใช้วิธี Periodic Inventory System จะบันทึกรายการตามข้อใด (ใช้คำตอบจากข้อ 11)

12. กิจการได้มีการขายสินค้าเป็นเงินสด จำนวน 5,000 บาท โดยมีราคาทุน 4,500 บาทและใช้วิธีแบบสั่งงวดในการบันทึก ตั้งนี้นิริชการบันทึกบัญชีจะเป็นอย่างไร

- ก. เดบิต เงินสด 5,000
เครดิต ขาย 5,000
- ข. เดบิต ลูกหนี้ 5,000
เครดิต ขาย 5,000
- ค. เดบิต ลูกหนี้ 5,000
เครดิต ขาย 5,000
เดบิต ต้นทุนขาย 4,500
เครดิต สินค้า 4,500
- ง. เดบิต เงินสด 5,000
เครดิต ขาย 5,000
เดบิต ต้นทุนขาย 4,500
เครดิต สินค้า 4,500

ก. เดบิต เงินสด 5,000

 เครดิต ขาย 5,000

เดบิต ต้นทุนขาย 5,000

 เครดิต สินค้า 5,000

13. ถ้าจากข้อมูลในข้อ 12 ที่ผ่านมา กิจการเปลี่ยนมาใช้รี แบบต่อเนื่อง จะบันทึกรายการตามข้อใด (ใช้คำตอบจากข้อ 12)

14. บัญชี “ต้นทุนขาย” ในขั้นตอนการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป จะมีขั้นตอนในการบันทึกบัญชีอย่างไร

ก. เดบิต กำไรขาดทุน xx

 เครดิต ต้นทุนขาย xx

ข. เดบิต ต้นทุนขาย xx

 เครดิต กำไรขาดทุน xx

ค. เดบิต ต้นทุนขาย xx

 เครดิต ขาย xx

เดบิต ต้นทุนขาย xx

 เครดิต ค่าใช้จ่าย xx

ง. เดบิต รับคืนสินค้า xx

 เครดิต ต้นทุนขาย xx

จ. เดบิต ต้นทุนขาย xx

 เครดิต ส่งคืนสินค้า xx

 เครดิต ขาย 30,000

15. ข้อใดคือเหตุผลที่ต้องมีสมุดรายวันเฉพาะ

ก. รวบรวมรายการค้าประภากล่องไว้ในสมุดเล่มเดียวกัน

ข. สามารถผ่านไปยังบัญชีแยกประเภทด้วยยอดรวม

ค. สามารถตรวจสอบความถูกต้องของรายการค้าได้

ง. สะดวกในการจัดทำรายงานในกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกิจการ

จ. เหตุผลที่กล่าวมาทุกข้อรวมกัน

16. บัญชีคุมยอดและบัญชีย่อยสัมพันธ์กันอย่างไร

ก. ยอดรวมในบัญชีคุมยอดจะเท่ากับยอดรวมของบัญชีย่อยที่มีทั้งหมดรวมกัน

ข. ยอดรวมในบัญชีคุมยอดจะไม่เท่ากับยอดรวมของบัญชีย่อยที่มีทั้งหมดรวมกัน

- ค. ยอดรวมในบัญชีคุณยอดจะน้อยกว่ายอดรวมของบัญชีอยู่ที่มีทั้งหมดรวมกัน
- ง. สามารถผ่านไปยังงบการเงินได้ทันที
- จ. ถูกทุกข้อ
17. ถ้าในกิจการมีการขายสินค้าเป็นเงินสดควรลงรายการในสมุดบัญชีเฉพาะเล่มใด
- ก. สมุดรายวันซื้อ
- ข. สมุดรายวันขาย
- ค. สมุดรายวันรับเงิน
- ง. สมุดรายวันจ่ายเงิน
- จ. สมุดรายวันรับคืนสินค้า
18. ถ้าในกิจการมีการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อควรลงรายการในสมุดบัญชีเฉพาะเล่มใด
- ก. สมุดรายวันรับคืนสินค้า
- ข. สมุดรายวันส่งคืนสินค้า
- ค. สมุดรายวันจ่ายเงิน
- ง. สมุดรายวันรับเงิน
- จ. สมุดรายวันซื้อเชื่อ
19. ในสมุดรายวันเฉพาะ รายการ Contra หรือตัวอักษร C หมายถึงข้อใด
- ก. รายการตรงกันข้าม ต้องผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
- ข. รายการตรงกันข้าม ไม่ต้องผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภท
- ค. รายการที่ต้องบันทึกในสมุดรายวันรับเงิน
- ง. รายการที่ต้องบันทึกในสมุดรายวันจ่ายเงิน
- จ. ไม่มีข้อใดถูก
20. ในธุรกิจในปัจจุบันจะมีการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในกิจการ ส่วนมากจะใช้วิธีใด
- ก. เกณฑ์เงินสด
- ข. เกณฑ์คงค้าง
- ค. เกณฑ์สิทธิ์
- ง. ถูกทุกข้อ
- จ. ถูกเฉพาะ ข้อ ข. และ ค.